

สำนักงานอัยการสูงสุด

หลักการและเหตุผล
การพิจารณาปรับปรุงเงินเดือนอัยการ

KU
124
0569ท

โดย

คณะทำงานติดตามผลการพิจารณาปรับปรุงเงินเดือน

ข้าราชการอัยการ

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961126454

สารบัญ

บทกวีระบวรกลอนมโหรี	หน้า
เมื่อเปรียบศาลเหมื่อนเวทีละครแต่	
อัยการก็ได้ตำแหน่งนายโรง	
เพราะคดีจะเป็นรูปร่างก็โดยอัยการ	
บางประเทศอัยการมีอำนาจยิ่งกว่าผู้พิพากษา	
กฎหมายจำกัดหน้าที่ให้ให้ดูพินิจว่าอะไรที่ผิดหรือไม่ว่าผิดหรือไม่ก็กฎหมายบังคับได้	
งานหน้าที่อัยการควรจะมีอุดมคติ	
คำของตำแหน่งอัยการย่อมสำคัญไม่น้อยกว่าผู้พิพากษา	
ทั้งเงินเดือน เกียรติยศของตำแหน่ง ความรับผิดชอบ ความสุจริต	
โดยเฉพาะระบบกฎหมาย อำนาจจะมีผิดหรือไม่นั้น ผู้พิพากษาย่อมรับผิดชอบนั้นเอง	
ความสุจริตจึงอยู่ที่อัยการเป็นสำคัญยิ่งกว่าอื่น	
ข้อพิพาทระดับหมู่บ้าน	๒
(3) คู่มือของผลประโยชน์ของรัฐ	11
สถิติการดำเนินคดีแพ่งสำนักงานอัยการสูงสุด	18
คำกล่าวของ หม่อมเจ้าสกลวรรณการ วรารณ	
ตารางเปรียบเทียบบัญชีเงินเดือนอัยการ-ตุลาการ พ.ศ. 2521	17
ตารางเปรียบเทียบบัญชีเงินเดือนอัยการ-ตุลาการ (ฉบับที่ 2)	
พ.ศ. 2521	18
ตารางเปรียบเทียบรับและตำแหน่งของอัยการกับตุลาการ	
ในปัจจุบันนี้ขึ้นต่อ	20

คำนำ

หนังสือเล่มนี้ คณะทำงานเรียบเรียงขึ้นโดยมุ่งหมายเพียงเพื่อให้เป็นเอกสารประกอบการทำความเข้าใจ แก่บุคคลในวงการกฎหมายและบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับหลักการและเหตุผลที่อัยการได้เรียกร้องให้รัฐบาลปรับบัญชีเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของอัยการ ให้สอดคล้องทัดเทียมกับบัญชีของตุลาการ ดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ แสดงให้เห็นว่าการเรียกร้องของอัยการดังกล่าว นั้น มิใช่เป็นการเรียกร้องในสิ่งใหม่ เพื่อให้มีสิทธิพิเศษมากกว่าข้าราชการอื่น หากแต่เป็นการเรียกร้องในหลักการที่รัฐบาลชุดต่าง ๆ ที่ผ่านมาได้วางไว้ตลอดมากกว่า 30 ปีแล้ว ว่าให้อัยการมีเงินเดือนทัดเทียมกับตุลาการ เพียงแต่ว่าในปัจจุบันหลักการดังกล่าวได้คลาดเคลื่อนไป จนทำให้อัยการรู้สึกท้อแท้และเกียรติภูมิของตนเองได้ถูกลดลงไป จึงไม่อาจจะนั่งเฉยดูตายได้ การเรียกร้องในครั้งนี้มิได้มีจุดมุ่งหมายที่เม็ดเงินเป็นสำคัญ หากแต่เม็ดเงินนั้นเองที่เป็นเครื่องวัดความสำคัญประการหนึ่งของศักดิ์ศรี ที่จะทำให้อัยการทั่วประเทศได้มีกำลังใจปฏิบัติหน้าที่อำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชน ค้ำครองประโยชน์ของสังคมและของรัฐ ตลอดจนเป็นมือกฎหมายให้กับฝ่ายบริหาร เพื่อกันอำนาจตุลาการได้อย่างเต็มภาคภูมิ สมกับเป็นทนายแผ่นดิน

ข้อมูลในหนังสือเล่มนี้ คณะทำงานได้เรียบเรียงขึ้น โดยบางส่วนได้คัดเรียบเรียงมาจากบทความและข้อเขียน ของท่านผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน อาทิเช่น ท่าน ศ. ดร. โกเมน ภัทรภิรมย์ อดีตอัยการสูงสุด ท่านพิมล รัฐปัติย์ รองอัยการสูงสุด ท่านสหาย ทรัพย์สุนทรกุล อัยการพิเศษฝ่ายวิชาการ และหม่อมเจ้าสกลวรรณกร วรวรรณ คณะทำงานจึงขอกราบขอบพระคุณท่านต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง และหากมีข้อบกพร่องประการใด คณะทำงานขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คณะทำงาน ฯ

20 มกราคม 2537

สารบัญ

พิมพ์	หน้า
บทบาทและหน้าที่ของอัยการ	1
1. ที่มาของอัยการ	1
ตารางเปรียบเทียบคุณสมบัติของผู้สอบเข้ารับราชการ เป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาและอัยการผู้ช่วย	2
2. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของอัยการ	4
(1) อำนาจความยุติธรรมเกี่ยวกับคดีอาญา	4
ตารางเปรียบเทียบการรับสำนวนมาดำเนินคดีความ อาญาของพนักงานอัยการ	5
(2) คุ้มครองประโยชน์ของสังคม	6
ตารางเปรียบเทียบการดำเนินงานของโครงการเผยแพร่ ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชนในชนบท	8
ตารางเปรียบเทียบการดำเนินงานคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และผลประโยชน์ของประชาชน	9
ตารางเปรียบเทียบผลการดำเนินงานโครงการประណม ข้อพิพาทระดับหมู่บ้าน	10
(3) คุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐ	11
สถิติการดำเนินคดีแพ่งสำนักงานอัยการสูงสุด	16
3. เงินเดือนอัยการกับตุลาการ	17
ตารางเปรียบเทียบบัญชีเงินเดือนอัยการ-ตุลาการ พ.ศ. 2521	17
ตารางเปรียบเทียบบัญชีเงินเดือนอัยการ-ตุลาการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2521	18
ตารางเปรียบเทียบชั้นและตำแหน่งของอัยการกับตุลาการ ในปัจจุบันชั้นต่อชั้น	20

สารบัญ

	หน้า
ตารางเปรียบเทียบจำนวนข้าราชการในแต่ละชั้น ของอัยการกับตุลาการในปัจจุบัน.....	21
ตารางเปรียบเทียบฐานะและความรับผิดชอบในหน้าที่ ระหว่างอัยการพิเศษประจำเขต กับอธิบดีผู้พิพากษาภาค.....	22
การเปรียบเทียบฐานะและความรับผิดชอบงานในหน้าที่ ระหว่างอัยการจังหวัด กับผู้พิพากษาหัวหน้าศาล.....	24
บัญชีเปรียบเทียบเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง ของอัยการกับตุลาการบัญชี 1.....	26
บัญชีเปรียบเทียบเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง ของอัยการกับตุลาการบัญชี 2.....	27
บัญชีเปรียบเทียบเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง ของอัยการกับตุลาการบัญชี 3.....	28
บัญชีเปรียบเทียบเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง ของอัยการกับตุลาการบัญชี 4.....	29
บัญชีเปรียบเทียบเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง ของอัยการกับตุลาการบัญชี 5.....	30
สรุป.....	31

บทบาทและหน้าที่ของอัยการ

หากจะกล่าวถึงคำว่า "พนักงานอัยการ" แล้ว บุคคลทั่วไปมักเข้าใจว่าพนักงานอัยการคือผู้มีหน้าที่เอาตัวผู้กระทำผิดไปฟ้องต่อศาล เพื่อให้ศาลพิพากษาลงโทษหรือพุดงาย ๆ ว่ามีหน้าที่เอาคนเข้าคุกเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วพนักงานอัยการยังมีหน้าที่ต่าง ๆ อีกมากมายที่บุคคลทั่วไปยังไม่เข้าใจ หรือยังไม่ทราบ

แต่ก่อนที่จะกล่าวถึงหน้าที่ต่าง ๆ เหล่านี้ จะขอกล่าวถึงบุคคลที่เป็นพนักงานอัยการในปัจจุบันเสียก่อน เพื่อให้ทราบว่าพนักงานอัยการนั้นมาจากไหน และใครบ้างที่จะมีสิทธิเป็นพนักงานอัยการ

1. ที่มาของอัยการ

เดิมทีนั้นพนักงานอัยการถือเป็นข้าราชการพลเรือนประเภทหนึ่ง มีคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคล แต่ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2503 อัยการได้แยกตัวออกมาเป็นอิสระ มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของตนเอง คือคณะกรรมการข้าราชการอัยการ (ก.อ.) เช่นเดียวกับตุลาการที่มีคณะกรรมการข้าราชการตุลาการ (ก.ต.) เป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคล ดังนั้นตั้งแต่นั้นมา การกำหนดตำแหน่งและการให้ได้รับเงินเดือนของอัยการจะถูกกำหนดโดย ก.อ. ซึ่งในส่วนของเงินเดือนอัยการมีการเทียบชั้นเงินเดือนกับข้าราชการตุลาการมาโดยตลอด แม้ในขณะนั้นอัยการจะมีเพียง 6 ชั้น และตุลาการจะมี 9 ชั้น ก็จะเทียบกันโดยให้อัยการผู้ช่วยชั้น 1 เท่ากับผู้ช่วยพิพากษาชั้น 1 อัยการจังหวัดชั้น 3 เท่ากับผู้พิพากษาชั้น 4 อธิบดีกรมอัยการชั้น 6 เท่ากับอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ชั้น 8 ซึ่งในชั้น 9 ของตุลาการนั้น คือ ประธานศาลฎีกา อัยการมิได้เทียบด้วยโดยให้ถือเป็นเกียรติแก่ฝ่ายตุลาการที่เป็นหนึ่งในอำนาจอธิปไตย

แม้กระทั่งเรื่องคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครสอบเป็นอัยการผู้ช่วยกับผู้ช่วยผู้พิพากษาที่แทบจะไม่มี ความแตกต่างกันเลย มีเพียงเรื่องอายุที่ต่างกันในช่วงนั้น ที่ผู้สมัครสอบอัยการผู้ช่วยมีอายุเพียง 23 ปี ก็มีสิทธิสมัครได้ ส่วนผู้ช่วยผู้พิพากษาดังกล่าวต้องมีอายุ 25 ปี จึงจะสมัครได้ แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 กรมอัยการก็ได้แก้ไขในส่วนนี้ให้ผู้สมัครสอบอัยการผู้ช่วยต้องมีอายุ 25 ปี จึงจะสมัครสอบได้เช่นเดียวกันกับตุลาการ นับแต่นั้นมาเรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครสอบทั้งสองหน่วยงานจึงเหมือนกันทุกประการ ตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ.

2521 มาตรา 33 และ พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. 2521 มาตรา 27
 ที่นำมาเปรียบเทียบให้ดูดังนี้

**ตารางเปรียบเทียบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบเข้ารับราชการเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาและ
 อัยการผู้ช่วย**

ตุลาการ	อัยการ
<p>1. (ก) เป็นธรรมศาสตร์บัณฑิตหรือนิติศาสตร์บัณฑิต หรือสอบไล่ได้ปริญญาหรือประกาศนียบัตรทางกฎหมายจากต่างประเทศ ซึ่ง ก.ต. เทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี</p> <p>(ข) สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาและ</p> <p>(ค) ได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย เป็นจำศาล รองจำศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานบังคับคดี พนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานคดีในกระทรวงยุติธรรม พนักงานอัยการ นายทหารเหล่าพระธรรมนูญ ทนายความ หรือประกอบวิชาชีพทางกฎหมายอย่างอื่น ตามที่ ก.ต. กำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ทั้งนี้ ก.ต. มีอำนาจออกระเบียบกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ ด้วย</p>	<p>1. (ก) สอบไล่ได้เป็นธรรมศาสตร์บัณฑิตหรือนิติศาสตร์บัณฑิต หรือสอบไล่ได้ปริญญา หรือประกาศนียบัตรทางกฎหมายจากต่างประเทศ ซึ่ง ก.อ. เทียบว่าไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี</p> <p>(ข) สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาและ</p> <p>(ค) ได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย เป็นข้าราชการตุลาการ จำศาล รองจำศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานบังคับคดี พนักงานคุมประพฤติ นายทหารเหล่าพระธรรมนูญ หรือทนายความ หรือได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายอย่างอื่น ตามที่ ก.อ. กำหนด ทั้งนี้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี และให้ ก.อ. มีอำนาจออกระเบียบกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ ด้วย</p>
<p>2. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด</p> <p>3. อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปี</p> <p>4. เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ</p>	<p>2. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด</p> <p>3. มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปี</p> <p>4. เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ</p>

ตุลาการ	อัยการ
5. เป็นสามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา	5. เป็นสามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา
6. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี	6. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
7. ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว	7. ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
8. ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกพักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการหรือตามกฎหมายอื่น	8. ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งให้พักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ หรือกฎหมายอื่น
9. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	9. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
10. ไม่เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด ให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ	10. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด ให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
11. ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ หรือเป็นโรคที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง	11. ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ (หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบหรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ หรือเป็นโรคที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง
12. เป็นผู้ที่คณะกรรมการแพทย์มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ซึ่ง ก.ต. จะได้กำหนด ได้ตรวจร่างกายและจิตใจแล้ว และ ก.ต. ได้พิจารณารายงานของแพทย์ เห็นว่าสมควรรับสมัครได้	12. เป็นผู้ที่คณะกรรมการแพทย์มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ซึ่ง ก.อ. จะได้กำหนดได้ ตรวจร่างกายและจิตใจแล้ว และ ก.อ. ได้พิจารณารายงานของแพทย์ เห็นว่าสมควรรับสมัครได้

จากการเปรียบเทียบดังกล่าว จะเห็นได้ถึงที่มาแห่งการเป็นอัยการกับตุลาการนั้นว่ามาจากแหล่งเดียวกัน และคุณสมบัติประการสำคัญของผู้สมัครสอบนั้นคือต้องจบปริญญาตรีทางกฎหมาย และจบเนติบัณฑิตจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา นอกจากนี้ ยังต้องมีประสบการณ์ในการทำงานทางด้านกฎหมายมาไม่น้อยกว่า 2 ปี ตามข้อ 1 (ก) (ข) (ค) ซึ่งในข้อ

1 (ค) ของตุลาการนั้น ระบุว่าให้พนักงานอัยการมีสิทธิสมัครสอบตุลาการได้ และในทำนองเดียวกัน คุณสมบัติในข้อ 1 (ค) ของอัยการนั้นก็ได้รับให้ข้าราชการตุลาการมีสิทธิสมัครสอบเป็นอัยการได้ จึงเห็นได้ว่าทั้งสองหน่วยงานนี้ สามารถที่จะโยกย้ายสับเปลี่ยนสายงานกันได้โดยผ่านการสอบ ตามกระบวนการ

2. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของอัยการ

อำนาจและหน้าที่ของอัยการถูกกำหนดขึ้นโดยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็น พ.ร.บ. พนักงานอัยการ พ.ศ. 2498 มาตรา 11 พ.ร.บ. ปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พ.ศ. 2534 มาตรา 39 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมาย อื่นอีกมากมาย

ซึ่งโดยภาพรวมแล้ว บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุด และ พนักงานอัยการนั้น สามารถแยกออกในหลักสำคัญได้ 3 ประการ คือ

(1) อำนาจความยุติธรรมเกี่ยวกับคดีอาญา : ในส่วนนี้ ได้แก่การใช้อำนาจหน้าที่ วินิจฉัยสั่งคดีอาญาที่พนักงานสอบสวนได้สรุปสำนวนส่งมาให้พนักงานอัยการ ซึ่งในประเด็นนี้มี ใช้จะมีอำนาจสั่งเฉพาะคดีที่จับตัวผู้ต้องหาได้เท่านั้น แต่พนักงานอัยการมีหน้าที่สั่งคดีทุกคดีที่ ประชาชนมาร้องทุกข์กล่าวโทษ ไม่ว่าจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งคดีเปรียบเทียบปรับในชั้นพนักงานสอบสวนด้วย การอำนวยความสะดวกธรรมในการสั่งคดีต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น พนักงานอัยการมีใช้จะต้องสั่งตามความเห็นของพนักงานสอบสวน เพราะพนักงานสอบสวนมี หน้าที่เพียงรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อส่งมาให้พนักงานอัยการเป็นผู้สั่ง โดยพิจารณาวินิจฉัย จากพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวน แล้วจึงมีคำสั่งตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ โดยอาจสั่งให้งดการสอบสวน ทำการสอบสวนต่อไป สั่งฟ้อง สั่งไม่ฟ้อง สั่งให้สอบสวนเพิ่มเติม และอื่น ๆ ตามที่ระบุในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งอำนาจหน้าที่ของพนักงาน อัยการในส่วนนี้ เป็นอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีเบื้องต้น อันเป็นลักษณะอย่างเดียวกันกับ การพิจารณาพิพากษาคดีของศาล

ส่วนในคดีใดที่พนักงานอัยการได้สั่งฟ้อง ก็มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการ พิเคราะห์ในศาล ในฐานะที่เป็นโจทก์ ดังคำกล่าวของท่าน ศ. ดร. โกเมน ภัทรภิรมย์ อดีต อัยการสูงสุด ที่ว่า "อัยการเป็นโจทก์ที่น่าเกรงขามของเหล่าร้าย"

ตารางเปรียบเทียบการรับสำนวนมาดำเนินคดีความอาญาของพนักงานอัยการ
(เรื่อง) ปี พ.ศ. 2531-2535

ประเภทสำนวน	พ.ศ. 2531	พ.ศ. 2532	พ.ศ. 2533	พ.ศ. 2534	พ.ศ. 2535
1. ความอาญาปรากฏผู้ต้องหา ที่ส่งตัวมา	300,598	310,794	328,067	383,110	382,797
2. ความอาญาปรากฏผู้ต้องหา ที่ไม่ได้ส่งตัวมา (เว้นคดี เปรียบเทียบ)	49,411	54,587	49,652	57,572	60,570
3. ความอาญาปรากฏผู้ต้องหา ที่ไม่ได้ส่งตัวมา (เฉพาะคดี เปรียบเทียบ)	815,088	1,035,380	1,398,842	1,513,043	2,055,799
4. ความอาญาไม่ปรากฏผู้กระทำ ผิด	33,491	33,217	31,766	31,093	30,772
5. ชั้นสูตรพลิกศพ	274	283	255	316	323
6. ความอาญาแก้ต่าง	291	243	260	266	215
7. ความอาญาที่ยื่นอุทธรณ์	13,531	10,652	9,074	10,125	7,522
8. ความอาญาที่ยื่นฎีกา	3,146	1,526	1,469	1,678	1,375
รวม	1,215,869	1,446,628	1,819,385	1,997,203	2,539,373

(2) **คุ้มครองประโยชน์ของสังคม** : ในส่วนนี้เป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ โดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นส่วนใหญ่ เพื่อประโยชน์ของสังคม โดยส่วนรวม อาทิ

- ร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถตามมาตรา 28
- ร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลผู้มีร่างกายหรือจิตใจหรือความประพฤติบกพร่อง เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถตามมาตรา 32
- ร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลผู้ไปจากภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ เป็นคนสาบสูญ ตามมาตรา 61
- ร้องขอให้จัดตั้งมูลนิธิ ตามความประสงค์ของผู้ตายตามมาตรา 117
- ร้องขอให้ตั้งผู้ชำระบัญชีตามมาตรา 1251
- ฟ้องคดีแทนเด็กในกรณีที่มีการปฏิเสธความเป็นบุตรอันชอบด้วยกฎหมายของชาย ตามมาตรา 1545
- ร้องขอให้ศาลตั้งผู้แทนเฉพาะคดีเพื่อทำหน้าที่ฟ้องคดีแทนเด็กตามมาตรา 1556
- ร้องขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดกตามมาตรา 1713
- ดำเนินคดีแทนผู้สืบสันดาน ในกรณีที่กฎหมายห้ามมิให้ฟ้องผู้บุพการีซึ่งเรียกว่าคดีอุทลุม ตามมาตรา 1562
- คุ้มครองดูแลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดยร้องขอให้ศาลสั่งปล่อยราษฎรที่ถูกเจ้าพนักงานควบคุม หรือขังโดยผิดกฎหมาย หรือถูกจำคุกผิดจากคำพิพากษาของศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90

กรณีต่าง ๆ ดังกล่าวเหล่านี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ด้านอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 31, 36, 49, 56, 63, 73, 75, 100, 118, 129, 131, 134, 1539, 1579, 1582, 1586, 1588, 1597, 1598/8, 1598/9, 1598/21, 1598/22, 1598/31, 1598/35, 1610, 1677, 1679, 1730 เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการเข้าไปดำเนินคดีแทนราษฎร ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง เพราะกฎหมายห้ามไว้ หรือแม้จะสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง แต่กฎหมายก็ยังเปิดช่องให้พนักงานอัยการเข้าไปร่วมในคดีด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่ายในคดี

นอกจากอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ อันเกี่ยวเนื่องด้วยการคุ้มครองประโยชน์ของสังคมดังกล่าวแล้ว สำนักงานอัยการสูงสุด ยังมีโครงการที่มุ่งเน้นในด้านให้บริการและความช่วยเหลือทางกฎหมาย แก่ประชาชนที่ไม่รู้กฎหมาย และประชาชนที่ยากไร้ไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อสร้างความเสมอภาคทางสังคม โดยจัดตั้งเป็นสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) ซึ่งสำหรับในกรุงเทพมหานคร มีที่ตั้งอยู่ที่สำนักงานอัยการสูงสุด อาคารหลักเมืองและที่อาคารถนนรัชดาภิเษก ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ จะอยู่ที่สำนักงานอัยการจังหวัดทุกจังหวัด รวมทั้งสำนักงานอัยการเขตด้วย ซึ่งสำนักงานดังกล่าวจะให้บริการในด้านให้คำปรึกษาทางกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินคดีให้แก่ประชาชนที่ยากไร้ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังเข้าไปช่วยประนอมข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างประชาชน เพื่อหาทางออกที่จะให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และยุติข้อพิพาทที่เกิดขึ้น อันจะเป็นการลดการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ซึ่งจะก่อให้เกิดการสิ้นเปลืองและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น นอกจากนี้ สคช. ยังมีโครงการเผยแพร่ความรู้และช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในชนบท โดยพนักงานอัยการใช้วันหยุดราชการออกไปให้บริการดังกล่าวแก่ประชาชน ซึ่งโครงการต่าง ๆ ดังกล่าวเหล่านี้ได้ดำเนินการมาแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 จนถึงปัจจุบัน จากการดำเนินโครงการดังกล่าวเช่นนี้ ทำให้ สคช. ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นหน่วยงานดีเด่นของชาติ (ภาครัฐบาล) สาขาพัฒนาสังคม จากคณะกรรมการเอกลักษณ์แห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2529 ดังจะเห็นผลงานได้จากตารางเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531-2535 ดังต่อไปนี้

ปี	จำนวนคดีรับฟ้อง	จำนวนคดีฟ้อง	จำนวนคดีรับฟ้อง	จำนวนคดีฟ้อง	จำนวนคดีรับฟ้อง	จำนวนคดีฟ้อง
2531	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
2532	3,500	3,500	3,500	3,500	3,500	3,500
2533	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000
2534	4,500	4,500	4,500	4,500	4,500	4,500
2535	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
รวม	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000

ตารางเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของโครงการเผยแพร่ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชนในชนบท ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 - 2535

กิจกรรม	หน่วย วัด	ปี 2531			ปี 2532			ปี 2533			ปี 2534			ปี 2535		
		เป้าหมาย	ผลงาน	ร้อยละ	เป้าหมาย	ผลงาน	ร้อยละ	เป้าหมาย	ผลงาน	ร้อยละ	เป้าหมาย	ผลงาน	ร้อยละ	เป้าหมาย	ผลงาน	ร้อยละ
1. ให้ความช่วยเหลือ ในการทำ นิติกรรมต่าง ๆ และให้คำปรึกษา แนะนำปัญหาทางด้านกฎหมาย	ราย	36,000	23,534	65.4	36,000	27,501	76.4	36,000	30,050	83.5	36,000	35,224	97.8	36,100	37,140	102.9
2. เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ ประชาชน	หมู่บ้าน	3,600	5,180	143.9	3,600	5,506	152.9	3,600	6,056	168.2	3,600	5,909	164.1	3,600	4,698	130.5
3. ฝึกอบรมความรู้เบื้องต้น ทาง กฎหมายแก่ผู้นำหมู่บ้าน กลุ่ม เยาวชน กลุ่มเกษตรกร	คน	21,600	28,578	132.3	21,600	35,598	164.8	21,600	33,107	153.3	21,600	30,686	142.1	21,600	27,353	126.6
4. ฝึกอบรมพัฒนากร เกษตรตำบล ครู และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่อยู่ใน ตำบล	คน	3,600	4,324	120.1	3,600	4,499	125.0	3,600	5,759	159.9	3,600	4,594	127.6	3,600	4,418	122.7
5. ช่วยเหลือประណอมข้อพิพาทแก่ ประชาชน	ราย	1,440	918	63.8	1,440	802	55.7	1,440	1,302	90.4	1,440	1,156	80.3	1,600	748	46.8
6. ช่วยเหลือทางอรรถคดีแก่ประชาชน ที่ยากจน	คดี	2,160	541	25.0	2,160	688	31.9	2,160	829	38.4	2,160	777	36.0	2,240	568	25.4
7. จัด สคช. จังหวัดเคลื่อนที่	ตำบล	360	306	85.0	360	393	109.2	360	416	115.6	360	434	120.6	392	456	116.3
			รวม	90.8		รวม	102.3		รวม	115.6		รวม	109.8		รวม	95.9

ที่มา : หนังสือหนึ่งทศวรรษกับความก้าวหน้าของ สคช.

ตารางเปรียบเทียบผลการดำเนินงานคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชน ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 - 2535

กิจกรรม	หน่วย วัด	ปี 2531			ปี 2532			ปี 2533			ปี 2534			ปี 2535		
		เป้า หมาย	ผลงาน	ร้อยละ	เป้า หมาย	ผลงาน	ร้อยละ	เป้า หมาย	ผลงาน	ร้อยละ	เป้า หมาย	ผลงาน	ร้อยละ	เป้า หมาย	ผลงาน	ร้อยละ
1. ให้บริการดำเนินการคุ้มครองสิทธิ ทางศาลแก่ประชาชน ตามที่ กฎหมายบัญญัติ ให้เป็นอำนาจ หน้าที่ของพนักงานอัยการ	คดี	820	749	91.3	820	931	113.5	820	964	117.6	990	992	93.1	990	978	98.8
2. ให้บริการช่วยเหลือแนะนำปรึกษา กฎหมายแก่ประชาชน	ราย	15,300	11,630	76.0	15,300	13,536	88.5	15,300	13,152	85.9	15,350	14,108	91.9	16,150	15,372	95.2
3. ให้บริการช่วยเหลือประนอมข้อ พิพาทแก่ประชาชน	ราย	820	1,380	168.4	820	1,336	162.9	820	1,382	168.5	990	982	99.2	990	1,004	101.4
4. ให้ความช่วยเหลือทางด้านอรรถคดี	คดี	820	1,815	221.3	820	1,568	191.2	820	1,391	169.6	990	1,420	143.4	990	1,086	109.7
5. เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ ประชาชน	ครั้ง	1,086	1,373	126.4	1,086	1,671	153.9	1,055	1,756	160.4	1,100	1,462	133.3	1,180	1,617	137.0
			รวม	136.7		รวม	142.0		รวม	140.4		รวม	122.2		รวม	108.4

ที่มา : หนังสือหนึ่งทศวรรษกับความก้าวหน้าของ สคช.

ตารางเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของโครงการระดมซื้อพิพาทระดับหมู่บ้าน ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 - 2535

ประเภท กิจกรรม	หน่วย วัด	ปี 2531			ปี 2532			ปี 2533			ปี 2534			ปี 2535		
		เป้า หมาย	ผลงาน	ร้อยละ	เป้า หมาย	ผลงาน	ร้อยละ	เป้า หมาย	ผลงาน	ร้อยละ	เป้า หมาย	ผลงาน	ร้อยละ	เป้า หมาย	ผลงาน	ร้อยละ
		1. สํารวจปัญหาและความต้องการ	หมู่ บ้าน	720	720	100.0	2,160	2,160	100.0	2,880	2,880	100.0	2,880	2,880	100.0	4,320
2. ฝึกอบรมคณะกรรมการหมู่บ้าน	คน	8,640	9,392	108.7	25,920	29,163	112.5	25,290	28,911	114.5	25,920	29,298	113.0	34,560	35,590	103.0
3. ฝึกอบรมวิทยากร	คน	-	-	-	240	54	22.5	240	160	66.7	160	160	100.0	120	120	100.0
4. ประเมินผล	จ้ง หวัด	73	73	100.0	73	73	100.0	73	73	100.0	73	73	100.0	73	73	100.0
รวม				102.9			83.6			94.6			103.3			100.8

ที่มา : หนังสือหนึ่งทศวรรษกับความก้าวหน้าของ สคช.

(3) **คุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐ** : ในส่วนนี้เป็นการเข้าไปดำเนินการทางกฎหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐนั้น มีขั้นตอนการดำเนินการอยู่ 2 ขั้นตอน พอสรุปได้ดังนี้

3.1 เข้าเป็นทนายว่าต่างหรือแก้ต่างในชั้นศาลให้แก่ราชการเมื่อเกิดกรณีพิพาททางแพ่ง การเข้าไปเป็นทนายว่าต่างหรือแก้ต่างในลักษณะนี้ เป็นการเข้าไปแก้ไขบำบัด เพราะได้เข้าไปดำเนินการภายหลังจากมีกรณีพิพาทเกิดขึ้นแล้ว เพื่อไม่ให้รัฐได้รับความเสียหาย หรือให้ได้รับความเสียหายน้อยที่สุด ซึ่งได้แก่

(ก) ในคดีแพ่ง เข้าเป็นทนายดำเนินคดีแทนรัฐบาลในศาลทั้งปวงกับมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ซึ่งบัญญัติไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการ

คำว่า "รัฐบาล" ในที่นี้หมายรวมถึงบุคคลในรัฐบาลด้วย เช่นนายอำเภอมีหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดิน จำเป็นที่จะต้องฟ้องร้องบุคคลที่บุกรุกยึดถือครอบครองเอาที่หลวง อัยการก็จะเป็นทนายว่าต่างให้แก่ นายอำเภอ เพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน เป็นต้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 724/2490)

ในการดำเนินคดีแทนรัฐบาลนั้น คณะรัฐมนตรีได้วางหลักไว้ว่า ถ้ากระทรวงทบวงกรมใด มีกรณีพิพาทเป็นคดีถึงศาล ไม่ว่าจะเป็โจทก์หรือจำเลยทั้งในคดีอาญาและคดีแพ่ง ให้กระทรวงทบวงกรมนั้น ๆ ทำความตกลงกับพนักงานอัยการให้เป็นทนายว่าต่างหรือแก้ต่างโดยเร่งด่วน แต่ถ้าพนักงานอัยการปฏิเสธหรือขัดข้องในการเป็นทนายดังกล่าว ก็ขอให้รีบแจ้งไปยังกรมอัยการเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป ไม่สมควรให้กระทรวงทบวงกรมใดว่าจ้างทนายก่อน (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นว 81/2505 ลงวันที่ 13 กันยายน 2505)

จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เมื่อกระทรวงทบวงกรมมีกรณีพิพาทเป็นคดีความก็ต้องขอให้อัยการว่าต่าง หรือแก้ต่างคดีให้เสมอ แม้แต่ศาลซึ่งพิจารณาพิพากษาอรรถคดีก็ถือว่าเป็นหน่วยราชการเช่นเดียวกัน เมื่อมีกรณีพิพาทกับเอกชน ศาลก็ต้องขอให้พนักงานอัยการดำเนินคดีให้เช่นเดียวกับหน่วยราชการอื่น ๆ

การดำเนินคดีตามกฎหมายอื่น ซึ่งบัญญัติไว้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุด หรือพนักงานอัยการ ในด้านคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐ เช่น ร้องขอให้ศาลสั่งขายทอดตลาดเรือไทยที่ตกเป็นของผู้ไม่ต้องด้วยลักษณะที่จะถือกรรมสิทธิ์เรือไทยได้ (พ.ร.บ. เรือไทย พ.ศ. 2481 มาตรา 31), ร้องขอต่อศาลเพื่อให้วินิจฉัยว่าทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่รัววยขึ้นโดยผิดปกติให้ตกเป็นของแผ่นดิน (พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 มาตรา 20) หรือเป็นทนายแก้ต่างให้แก่กระทรวงการคลัง คัดค้านคำร้องที่ขอให้คืน ทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

ได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินของนักการเมืองบางคนตกเป็นของแผ่นดิน ตามประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 26 เป็นต้น

(ข) ในคดีแพ่งที่เทศบาล หรือสุขาภิบาลเป็นโจทก์หรือจำเลย ซึ่งมีไม่ใช่เป็นคดีที่พิพาทกับรัฐบาล ที่พนักงานอัยการเห็นสมควรจะรับว่าต่างหรือแตกต่างเพราะทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินเช่นเดียวกัน

ซึ่งในที่นี้หมายความว่ารวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาด้วย

(ค) ในคดีแพ่งที่นิติบุคคลซึ่งมีพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้นเป็นโจทก์ หรือเป็นจำเลย และมีไม่ใช่เป็นคดีที่พิพาทกับรัฐบาล ที่พนักงานอัยการรับว่าต่างหรือแตกต่าง

นิติบุคคลประเภทนี้ก็คือรัฐวิสาหกิจต่างๆ ที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั่นเอง เช่น การรถไฟแห่งประเทศไทย การไฟฟ้า การประปา การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ฯลฯ หรือจัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา เช่น องค์การแก้ว องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือเป็นรัฐวิสาหกิจโดยพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 เช่น สถานธนาคราะห์ของกรมประชาสัมพันธ์ บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด ของกองทัพเรือและรวมถึงตัวตัวอาารามด้วย

ทั้งนี้ก็เพราะรัฐวิสาหกิจนั้น ถือเป็นกิจการของรัฐ ยัยการจึงมีหน้าที่ดำเนินการให้เช่นเดียวกับทางราชการ

3.2 การเข้าไปรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดินในลักษณะเป็นการป้องกันไว้ล่วงหน้าเพื่อมิให้รัฐเสียประโยชน์หรือเสียเปรียบ

การเข้าไปดูแลในทางกฎหมายในกรณีนี้ เป็นการเข้าไปดำเนินการป้องกันเพื่อมิให้มีข้อพิพาท ดีกว่าที่จะปล่อยให้มีความคิดแล้วจึงเข้าไปแก้ไข ซึ่งบางทีก็สายเกินไป ทำนองเดียวกับแพทย์ดำเนินการทางด้านสาธารณสุขไว้ก่อน เพื่อป้องกันมิให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บฉันใดก็ฉันนั้น ได้แก่

(ก) ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายแก่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากตามพ.ร.บ. พนักงานอัยการ พ.ศ. 2498 มาตรา 6 บัญญัติว่าอัยการเป็น "ทนายแผ่นดิน" ฉะนั้น ในการทำหน้าที่ทนายแผ่นดินของอัยการจึงสามารถดำเนินการได้อย่างกว้างขวางในรูปแบบต่าง ๆ สมกับการเป็นทนายแผ่นดิน เช่น การทำหน้าที่ให้คำปรึกษาตอบข้อหารือในข้อขัดข้อง ข้อสงสัย ข้อโต้แย้ง หรือปัญหากฎหมายต่าง ๆ ให้แก่หน่วยราชการที่มีปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติราชการ

(ข) เป็นกรรมการในคณะกรรมการต่าง ๆ ตามที่ได้มีกฎหมายกำหนดไว้ หรือตามที่หน่วยราชการต่าง ๆ เชิญเข้าไป เนื่องจากเห็นว่าอัยการเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในด้านกฎหมาย เพื่อป้องกันมิให้ทางราชการเสียเปรียบ โดยอาจจะเป็นกรรมการที่ตั้งขึ้นเฉพาะกิจการใดกิจการหนึ่ง หรือกรรมการในรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

(ค) เป็นกรรมการจังหวัด ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 เพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายให้แก่จังหวัด หรือแก่การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(ง) ทำการตรวจร่างสัญญาให้แก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจทั้งปวง สำนักงานอัยการสูงสุด ในฐานะเป็นองค์กรที่ปรึกษาทางด้านกฎหมายของรัฐ ยังมีบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ รวมทั้งตามมติคณะรัฐมนตรี หลายประการกล่าวคือ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 กำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการส่งเอกสารประกวดราคา และสัญญาภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ ที่มีข้อความหรือรายการแตกต่างไปจากตัวอย่างที่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุกำหนดไป ให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณา ก่อน สำหรับการเข้าให้ส่งร่างสัญญาเข้าให้สำนักงานอัยการสูงสุด หรืออัยการจังหวัด แล้วแต่กรณีตรวจพิจารณา ก่อน

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 ข้อ 125 ก็กำหนดให้หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นส่งร่างสัญญาที่แตกต่างไปจากตัวอย่างที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด และจะมีปัญหาในทางเสียเปรียบหรือไม่รัดกุมพอ ก็ให้ส่งร่างสัญญาให้อัยการจังหวัดหรือสำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณา ก่อน หรือกรณีร่างสัญญาขึ้นใหม่ก็ให้ส่งสำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณา ก่อน

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2535 แจ้งตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0205/ว 138 ลงวันที่ 9 กันยายน 2535 ปรับปรุงแก้ไขมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการส่งร่างสัญญาให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณา โดยยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเดิมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว โดยวางหลักเกณฑ์ดังนี้

1. การทำสัญญาโดยปกติให้ทำเป็นภาษาไทยยกเว้นในกรณีจำเป็นต้องทำเป็นภาษาต่างประเทศ ให้ทำเป็นภาษาอังกฤษ

การทำสัญญาของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจในต่างประเทศ จะทำเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาของประเทศที่หน่วยงานนั้นตั้งอยู่ก็ได้

2. ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ส่งร่างสัญญาให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณาก่อนลงนามในสัญญา

3. ให้รัฐวิสาหกิจทุกประเภทส่งร่างสัญญาต่อไปนี้ให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณาก่อนลงนามในสัญญา

3.1 การทำสัญญาผูกพันกับบุคคล นิติบุคคล หรือสถาบันอื่นใดในต่างประเทศ ซึ่งมีใช้การดำเนินงานตามปกติธุระ หรือ

3.2 การทำสัญญาที่เห็นว่าอาจจะมีปัญหาทางกฎหมาย หรือเสียเปรียบ หรือไม่รัดกุม หรือ

3.3 การทำสัญญาผูกพันที่ใช้จ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐตั้งให้เพื่อการหนึ่งการใดโดยเฉพาะ ซึ่งมีใช้เพื่อเป็นรายจ่ายในการดำเนินการตามปกติธุระ

สำหรับการทำสัญญาในกรณีอื่น ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐวิสาหกิจที่จะพิจารณาส่งร่างสัญญาให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณาหรือไม่ก็ได้

4. การทำสัญญาตามข้อ 2 และข้อ 3 ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องส่งร่างสัญญาให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณาในกรณีดังต่อไปนี้

4.1 การทำสัญญาตามแบบที่เคยผ่านการตรวจพิจารณา ของสำนักงานอัยการสูงสุดมาแล้ว หรือการทำสัญญาที่จำเป็นต่อมีข้อความ หรือ รายการแตกต่างไปจากแบบดังกล่าวเพียงเล็กน้อย ในประเด็นที่มีใช้ สำระสำคัญและไม่ทำให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเสียเปรียบ

4.2 การทำสัญญาของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่นหรือผู้รู้กฎหมายของส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจนั้นแล้ว

5. หลักเกณฑ์นี้ไม่ใช้บังคับกับการทำสัญญาตามแบบ และวิธีการที่กำหนดตามกฎหมายหรือระเบียบ หรือข้อบังคับที่คณะรัฐมนตรีให้ใช้บังคับเป็นการ เฉพาะเรื่อง

6. ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้

ในทางปฏิบัติ ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่จะส่งเอกสารประกวดราคาร่างสัญญามาให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณา จะร่างเอกสารประกวด

ราคาและร่างสัญญาส่งมา แต่บางกรณีส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจนั้นอาจ ตั้งผู้แทนสำนักงาน
อัยการสูงสุดเข้าเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการ ทำเอกสาร ประกวดราคาและสัญญาแต่ต้น แต่กรณี
ดังกล่าวนี้ ต้องส่งร่างเอกสารประกวดราคาและร่างสัญญามาให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณา
อีกครั้งหนึ่ง

ความสำคัญของการตรวจร่างสัญญา

การทำหน้าที่ตรวจร่างสัญญาให้แก่ทางราชการนี้ เป็นภารกิจสำคัญและจำเป็น ในการรักษาผลประโยชน์
ของรัฐหรือของแผ่นดิน เพราะปัจจุบันนี้ประเทศไทย กำลังพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน
ในการพัฒนาประเทศนี้ ทางราชการได้มี การให้สัมปทานหรือร่วมลงทุนกับภาคเอกชนเป็นโครง
การใหญ่ ๆ ที่มีเงินลงทุน เป็นพันเป็นหมื่นเป็นแสนล้าน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดูแลสัญญาเกี่ยว
กับ โครงการนั้น ๆ เพื่อไม่ให้ทางราชการเสียเปรียบ อัยการจึงมีหน้าที่ตรวจร่าง สัญญาเหล่านี้
อย่างละเอียดรอบคอบ คอยให้คำแนะนำ ให้ข้อสังเกตแก่ทาง ราชการ ในประเด็นที่จะทำให้ทาง
ราชการเสียเปรียบ ซึ่งการรักษาประโยชน์ ของรัฐในลักษณะเช่นนี้จะไม่มองเห็นเป็นรูปธรรม
แต่ในข้อเท็จจริงเป็นการ รักษาผลประโยชน์ของรัฐ เพื่อมิให้เกิดความเสียหายไว้ได้อย่างมหาศาล
ทีเดียว

บทบาทและหน้าที่ของอัยการในส่วนของการคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐ ทั้งทาง
ด้านการเข้าเป็นทนายว่าต่าง หรือแก้ต่างในชั้นศาล ให้แก่ราชการเมื่อเกิดกรณีพิพาททางแพ่ง
และการเข้าไปรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน ในลักษณะเป็นการป้องกันไว้ล่วงหน้า คือ
การตอบข้อหารือและการตรวจร่างสัญญา ตามที่กล่าวข้างต้นนั้น ปีหนึ่ง ๆ สำนักงานอัยการ
สูงสุดเข้าไปมีบทบาท เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐดังกล่าวนี้ นับหมื่นนับแสนล้านบาท ดังจะ
เห็นได้จากสถิติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532-2535 ดังต่อไปนี้

ปี 1	3,420 - 4,085 (อัยการผู้ช่วย)	ปี 2	3,420 - 4,085 (อัยการผู้ช่วย)
ปี 3	5,605 - 15,300	ปี 4	5,605 - 15,300
ปี 5	9,418 - 18,095	ปี 6	9,418 - 18,095
ปี 7	10,900 - 28,300	ปี 8	10,900 - 28,300
ปี 9	8,075 - 14,800	ปี 10	8,075 - 14,800

สถิติการดำเนินคดีแพ่งสำนักงานอัยการสูงสุด

ประเภทคดี	ปี 2532		ปี 2533		ปี 2534		ปี 2535	
	เรื่อง	ทุนทรัพย์ ล้านบาท	เรื่อง	ทุนทรัพย์ ล้านบาท	เรื่อง	ทุนทรัพย์ ล้านบาท	เรื่อง	ทุนทรัพย์ ล้านบาท
คดีแรงงาน	855	66	544	82	415	122	96	97
คดีแพ่ง	8,113	15,953	7,817	34,135	8,093	17,042	8,458	72,461
คดีภาษี	-	-	319	1,350	271	729	215	520
ข้อหาหรือ	205	3,550	213	1,442	179	17,149	138	27,736
ตรวจร่างสัญญา	219	15,140	186	206,498	176	364,475	162	246,640
รวม	9,422	34,709	9,079	243,507	9,134	399,517	9,069	347,454

จะเห็นได้ว่า บทบาทของอัยการในปัจจุบัน มิใช่เฉพาะมีหน้าที่ฟ้องร้องผู้กระทำผิดในทางอาญาต่อศาลเท่านั้น แต่อัยการยังมีหน้าที่ที่สำคัญในการพิทักษ์คุ้มครองผลประโยชน์ของสังคม ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนผู้ยากไร้ไม่สามารถช่วยตัวเองในทางกฎหมาย และคุ้มครองผลประโยชน์ของแผ่นดิน อำนาจหน้าที่นี้นับวันแต่จะมีมากขึ้นตามความเจริญของสังคม และสำนักงานอัยการสูงสุด ได้มีการฝึกอบรมเตรียมบุคลากรไว้ให้พร้อมที่จะรับใช้ชาติบ้านเมืองในทางกฎหมายให้สมกับที่ได้รับเกียรติว่าอัยการ คือ ทนายของแผ่นดิน

ในการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐ แม้พนักงานอัยการจะเป็นทนายแผ่นดิน ก็หาใช่จะทำหน้าที่มุ่งเอาเปรียบฝ่ายเอกชน เพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐโดยไม่คำนึงถึงความยุติธรรมก็หาไม่ เพราะพนักงานอัยการนั้น คือ เจ้าพนักงานของรัฐที่ปฏิบัติราชการตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความยุติธรรม เพราะผลประโยชน์อันสูงสุดของรัฐ ก็คือการปฏิบัติต่อประชาชนพลเมืองด้วยความเป็นธรรมนั่นเอง

3. เงินเดือนอัยการกับตุลาการ

จากภาระหน้าที่อันกว้างขวางต่าง ๆ ดังกล่าวของสำนักงานอัยการสูงสุด และ พนักงานอัยการทุกคน จึงทำให้รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับข้าราชการอัยการ รวมถึงการจัดทำบัญชีเงินเดือนและการจัดสรรตำแหน่งที่ให้เทียบเคียงกับตุลาการตลอดมา ซึ่ง เดิมบัญชีเงินเดือนของอัยการมี 6 ชั้น ส่วนตุลาการมี 9 ชั้น แต่กระนั้นก็มีเทียบชั้นให้อัยการ ผู้ช่วย ชั้น 1 เท่ากับผู้ช่วยผู้พิพากษา ชั้น 1 และอธิบดีกรมอัยการ ชั้น 6 เท่ากับ อธิบดี ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ชั้น 8 ดังตารางบัญชีเปรียบเทียบเงินเดือน เมื่อปี พ.ศ. 2521 ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบบัญชีเงินเดือนอัยการ - ตุลาการ พ.ศ. 2521

(ขณะนั้นบัญชีเงินเดือนอัยการ มี 6 ชั้น)

อัยการ	ตุลาการ
ชั้น 1 3,420 - 4,085 (อัยการผู้ช่วย)	ชั้น 1 3,420 - 4,085 (ผู้ช่วยผู้พิพากษา)
ชั้น 2 4,085 - 7,660	ชั้น 2 4,085 - 7,660
ชั้น 3 7,260 - 13,900 (อัยการจังหวัด)	ชั้น 3 7,260 - 13,245
	ชั้น 4 7,660 - 13,900 (หัวหน้าศาล)
ชั้น 4 8,075 - 15,330	ชั้น 5 8,075 - 14,600
	ชั้น 6 8,505 - 15,300
ชั้น 5 9,410 - 16,095	ชั้น 7 9,410 - 16,095
ชั้น 6 10,900 - 16,900 (อัยการสูงสุด)	ชั้น 8 10,900 - 16,900 (อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์)
	ชั้น 9 13,900 - 17,745 (ประธานศาลฎีกา)

ตารางเปรียบเทียบบัญชีเงินเดือนอัยการ - ตุลาการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2521

วันที่ 27 กันยายน 2521

(ขณะนั้นบัญชีเงินเดือนอัยการ มี 6 ชั้น)

อัยการ	ตุลาการ
ชั้น 1 3,965 - 4,720 (อัยการผู้ช่วย)	ชั้น 1 3,965 - 4,720 (ผู้ช่วยผู้พิพากษา)
ชั้น 2 4,720 - 8,625	ชั้น 2 4,720 - 8,625
ชั้น 3 7,380 - 11,000 (อัยการจังหวัด)	ชั้น 3 7,380 - 10,490
	ชั้น 4 7,780 - 11,000 (ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล)
ชั้น 4 8,195 - 12,080	ชั้น 5 8,195 - 11,530
	ชั้น 6 8,625 - 12,080
ชั้น 5 9,530 - 12,650	ชั้น 7 9,530 - 12,650
ชั้น 6 11,000 - 13,240 (อัยการสูงสุด)	ชั้น 8 11,000 - 13,240 (อธิบดีผู้พิพากษา ศาลอุทธรณ์)
	ชั้น 9 15,160 (ประธานศาลฎีกา)

บัญชีเงินเดือนอัยการและตุลาการ ได้มีการปรับปรุงขึ้นใหม่ โดยให้ใช้บัญชีเงินเดือนอัยการและตุลาการฉบับนี้แทนบัญชีเงินเดือนอัยการและตุลาการฉบับเดิมที่มีอยู่

ในทางอาชญาคดีศาลอาญาชั้น 1 และชั้น 2 นั้น อัยการผู้ช่วยและผู้พิพากษาผู้ช่วย มีเงินเดือนเท่ากันคือ 3,965 บาท

ในทางอาชญาคดีศาลอาญาชั้น 3 นั้น อัยการจังหวัดและผู้พิพากษาหัวหน้าศาล มีเงินเดือนเท่ากันคือ 7,380 บาท

ในทางอาชญาคดีศาลอาญาชั้น 4 นั้น อัยการจังหวัดและผู้พิพากษาหัวหน้าศาล มีเงินเดือนเท่ากันคือ 7,380 บาท

ในทางอาชญาคดีศาลอาญาชั้น 5 นั้น อัยการจังหวัดและผู้พิพากษาหัวหน้าศาล มีเงินเดือนเท่ากันคือ 8,195 บาท

ในทางอาชญาคดีศาลอาญาชั้น 6 นั้น อัยการจังหวัดและผู้พิพากษาหัวหน้าศาล มีเงินเดือนเท่ากันคือ 8,195 บาท

ในทางอาชญาคดีศาลอาญาชั้น 7 นั้น อัยการจังหวัดและผู้พิพากษาหัวหน้าศาล มีเงินเดือนเท่ากันคือ 9,530 บาท

ในทางอาชญาคดีศาลอาญาชั้น 8 นั้น อัยการจังหวัดและผู้พิพากษาหัวหน้าศาล มีเงินเดือนเท่ากันคือ 11,000 บาท

ในทางอาชญาคดีศาลอาญาชั้น 9 นั้น อัยการจังหวัดและผู้พิพากษาหัวหน้าศาล มีเงินเดือนเท่ากันคือ 11,000 บาท

ขอว่ารัฐที่ปฏิบัติราชการตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความยุติธรรม เพราะผลประโยชน์อันสูงสุดของรัฐก็คือการปฏิบัติดีต่อประชาชนพลเมืองด้วยความเป็นธรรมนั่นเอง

อย่างไรก็ดี การเทียบชั้นเงินเดือนดังกล่าว ก็มีการเปลี่ยนแปลงบ้างในบางสมัย อันเนื่องมาจากปัญหาข้อพิพาทกับทางฝ่ายนิติบัญญัติ

รช.สภ.ด	รช.สภ.อ
โดยมีความเป็นมาของการเทียบชั้นเงินของอัยการกับตุลาการ ดังนี้	
1. ตั้งแต่อัยการแยกออกมาจากฝ่ายพลเรือน เมื่อปี พ.ศ. 2503 แล้ว อัยการชั้น 1 จะเทียบเท่ากับตุลาการชั้น 1 และอัยการสูงสุดเทียบเท่ากับอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ มาโดยตลอด	
2. ปี พ.ศ. 2523 มีการปรับปรุงบัญชีเงินเดือน รัฐบาลเสนอบัญชีเงินเดือนอัยการ ในหลักการเดิมตามข้อ 1. ซึ่งผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว แต่ในชั้นวุฒิสภามี ปัญหาพิพาทกันระหว่าง ผู้บริหารของกรมอัยการบางท่าน กับวุฒิสมาชิกบางท่าน จึงถูกตัด ชั้นเงินเดือนให้อธิบดีกรมอัยการเท่ากับตุลาการชั้น 6	
3. ปี พ.ศ. 2531 มีการปรับให้อธิบดีกรมอัยการเท่ากับตุลาการชั้น 7	
4. ปี พ.ศ. 2535 ในการทำบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง ข้าราชการ ทุกฝ่าย ยกเว้นตุลาการตกลงกันว่า ให้ตำแหน่งสูงสุดของทุกฝ่ายเท่ากับในบัญชี 5 (ยกเว้น จอมพลและประธานศาลฎีกา) นั่นคือ อัยการสูงสุดเท่ากับตุลาการชั้น 8 และอัยการชั้น 1 เท่า บัญชีวิชาชีพ (ช. 1) ของฝ่ายพลเรือน ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการนี้ แต่ตุลาการไม่ยอมรับ จึงขอใช้บัญชี ๖. ไปก่อน	
5. ปี พ.ศ. 2536 ตุลาการได้ทำบัญชีเงินเดือนใหม่เสนอผ่านคณะรัฐมนตรี และ ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาก่อนออกเป็นกฎหมาย และมีผลบังคับใช้แล้ว ซึ่งมีจำนวนเงินต่างกับบัญชีของอัยการเป็นอย่างมาก อันเป็นการขัดต่อนโยบายของรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. 2535 ที่ขยายชั้นเงินเดือนของอัยการออกเป็น 8 ชั้น เพื่อให้เทียบเคียงกับตุลาการได้ชั้น ต่อชั้น มิให้มีการลักลั่นกันดังนี้	
รวม	รวม

ตารางเปรียบเทียบชั้นและตำแหน่งของอัยการกับตุลาการในปัจจุบันชั้นต่อชั้น

อัยการ	ตุลาการ
อัยการผู้ช่วย (ชั้น 1)	ผู้ช่วยผู้พิพากษา (ชั้น 1)
อัยการประจำกองและอัยการจังหวัดผู้ช่วย(ชั้น2) อัยการประจำกรมและรองอัยการจังหวัด(ชั้น3)	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดและผู้พิพากษา(ชั้น2-3)
อัยการจังหวัดประจำกรมและอัยการจังหวัด (ชั้น 4)	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษาศาลแพ่ง และผู้พิพากษาศาลอาญา (ชั้น 4-5)
อัยการพิเศษประจำกรม (ชั้น 5)	รองอธิบดีผู้พิพากษาศาล ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ และผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค (ชั้น 5-6)
อัยการพิเศษฝ่ายคดี อัยการพิเศษฝ่ายปรึกษา อัยการพิเศษฝ่ายวิชาการ และอัยการพิเศษ ประจำเขต (ชั้น 6)	ผู้พิพากษาศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาล รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ผู้พิพากษา หัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ และผู้พิพากษา หัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค (ชั้น 6)
รองอัยการสูงสุด (ชั้น 7)	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา รองอธิบดี ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ รองอธิบดีผู้พิพากษา ศาลอุทธรณ์ภาค และอธิบดีผู้พิพากษาศาล ชั้นต้น (ชั้น 7)
อัยการสูงสุด (ชั้น 8)	อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ รองประธาน ศาลฎีกา และอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค (ชั้น 8)
	ประธานศาลฎีกา (ชั้น 9)

ตารางเปรียบเทียบจำนวนข้าราชการในแต่ละชั้นของอัยการกับตุลาการในปัจจุบัน

อัยการ	ตุลาการ
<ul style="list-style-type: none"> - อัยการผู้ช่วย (ชั้น 1) 73 คน - อัยการประจำกองและอัยการจังหวัดผู้ช่วย (ชั้น 2) 405 คน - อัยการประจำกรมและรองอัยการจังหวัด (ชั้น 3) 330 คน - อัยการจังหวัดประจำกรมและอัยการจังหวัด (ชั้น 4) 331 คน - อัยการพิเศษประจำกรม (ชั้น 5) 343 คน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ช่วยผู้พิพากษา (ชั้น 1) 240 คน - ผู้พิพากษาศาลจังหวัดและผู้พิพากษา (ชั้น 2) 146 คน - ผู้พิพากษาศาลจังหวัดและผู้พิพากษา (ชั้น 3) 509 คน - ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล, ผู้พิพากษาศาลแพ่งและศาลอาญา (ชั้น 4) 382 คน - ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล, ผู้พิพากษาศาลแพ่งและศาลอาญา, รองอธิบดีผู้พิพากษามาตร
<ul style="list-style-type: none"> - อัยการพิเศษฝ่ายและอัยการพิเศษประจำเขต (ชั้น 6) 28 คน - รองอัยการสูงสุด (ชั้น 7) 4 คน - อัยการสูงสุด (ชั้น 8) 1 คน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์, ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค (ชั้น 5) 252 คน - รองอธิบดีผู้พิพากษามาตร, ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์, ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค, ผู้พิพากษาศาลฎีกา, อธิบดีผู้พิพากษามาตร, รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น, ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์, ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค (ชั้น 6) 179 คน - ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา, รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์, รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค, อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น (ชั้น 7) 47 คน - อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์, รองประธานศาลฎีกา, อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค (ชั้น 8) 9 คน - ประธานศาลฎีกา (ชั้น 9) 1 คน
รวม 1,515 คน	รวม 1,765 คน

อัยการทั้งหลายในเขต เช่นเดียวกับอธิบดีผู้พิพากษาศาล

5. เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่พนักงานอัยการภายในเขตเกี่ยวกับปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติงานและปัญหากฎหมาย เช่นเดียวกับอธิบดีผู้พิพากษาศาล

การเปรียบเทียบฐานะและความรับผิดชอบงานในหน้าที่ ระหว่างอัยการจังหวัดกับผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

ก. หน้าที่และความรับผิดชอบของอัยการจังหวัดในสายงานฝ่ายยุติธรรม

อาจเทียบเคียงได้กับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ดังนี้

1. อัยการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการอัยการ และข้าราชการธุรการของสำนักงานอัยการจังหวัด และเป็นผู้รับผิดชอบในราชการทั้งปวงของสำนักงานอัยการจังหวัด เทียบเคียงได้กับผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

2. ในคดีอาญา อัยการจังหวัดมีอำนาจกึ่งตุลาการในการวินิจฉัยคดี อำนาจในการสั่งฟ้องและสั่งไม่ฟ้องของอัยการจังหวัด อาจเทียบเคียงได้กับอำนาจในการพิพากษาคดีของผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

3. ในคดีแพ่ง อัยการจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินคดีแพ่งทั้งปวง แทนหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจภายในเขตอำนาจศาลซึ่งอัยการจังหวัดนั้นรับผิดชอบอยู่ เทียบเคียงได้กับความรับผิดชอบของผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

ข. หน้าที่และความรับผิดชอบของอัยการจังหวัดในสายงานฝ่ายบริหาร

นอกจากหน้าที่ และความรับผิดชอบในสายงานฝ่ายยุติธรรมตามข้อ ก. แล้ว อัยการจังหวัดยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบในสายงานฝ่ายบริหาร ซึ่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลไม่มีอีก เช่น

1. อัยการจังหวัดเป็นกรรมการจังหวัด ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ข้อ 49 จึงมีหน้าที่ให้คำหารือและตรวจร่างสัญญาต่าง ๆ ของส่วนราชการต่าง ๆ ภายในจังหวัด ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย

2. อัยการจังหวัดเป็นกรรมการตามกฎหมายหลายฉบับ เช่น เป็นกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกประจำจังหวัด ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 17

เป็นกรรมการการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัด (คชก. จังหวัด) ตามพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517 มาตรา 8 เป็นกรรมการพิจารณาอุทธรณ์การประเมินภาษีอากรจังหวัดตามประมวลรัษฎากร มาตรา 30 เป็นกรรมการควบคุมสินค้าตามชายแดน ตามพระราชกำหนดควบคุมสินค้าตามชายแดน พ.ศ. 2524 (มาตรา 9) ฯลฯ เป็นต้น

3. อัยการจังหวัดเป็นผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดในต่างจังหวัด จึงได้รับแต่งตั้งให้เป็นอนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจแต่งตั้งไว้หลายกรณี เช่น เป็นอนุกรรมการควบคุมการจัดสรรที่ดินประจำจังหวัด อนุกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมประจำจังหวัด พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ฯลฯ เป็นต้น

4. อัยการจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบในการราชการของสำนักงานคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชน (สคช.) ประจำจังหวัด

จากการที่สามารถเปรียบเทียบกันได้ทั้งชั้นเงินเดือน ตำแหน่ง และหน้าที่ความรับผิดชอบที่กล่าวมาแล้วนั้น อัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของอัยการ จึงสมควรหรือไม่ที่จะเท่าเทียมกับตุลาการดังเช่นในอดีตตลอดเวลาที่ผ่านมา แต่ในปัจจุบันจากการที่ตุลาการได้มีบัญชีเงินเดือนใหม่ 1-5 ในปี 2536 นี้ ทำให้อัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งสูงกว่าอัยการมาก และเมื่อมีการปรับใช้เป็นบัญชี 2-5 ในอนาคต ก็จะทำให้เงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งแตกต่างกันมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ ดังนี้

508	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	087,4 004,8	48,200,78 5,200,8	42,780,54 6,5000,11	ตุลาการอธิบดี ผู้พิพากก์จระเขินดิ	30 8
8	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	043,1 000,8	50,000,54 19,2000,8	48,20001,44 8,30000,41	ตุลาการอธิบดี ผู้พิพากก์จระเขินดิ	50 8
7	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	043,1 008,4	50,000,54 23,3000,51	50,00001,44 18,60000,71	ตุลาการอธิบดี ผู้พิพากก์จระเขินดิ	60 7
8	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	00 000,8	54,000,74 30,0000,21	53,70002,74 9,00000,05	ตุลาการอธิบดี ผู้พิพากก์จระเขินดิ	850 8
9	-เงินเดือนสูงสุด - -เงินประจำตำแหน่ง	- -	58,000 - 10,000 -	- 000,02 - 000,02	- ตุลาการอธิบดี ผู้พิพากก์จระเขินดิ	e

บัญชีเปรียบเทียบเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของอัยการกับตุลาการ บัญชี 1

ชั้น	รายการ	ตุลาการ	อัยการ	ตุลาการ สูงกว่าอัยการ	รวมค่าตอบแทน ที่สูงกว่าทั้งหมด
1	เงินเดือนต่ำสุด เงินประจำตำแหน่ง	9,740 -	9,740 -	- -	- -
2	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	22,350 2,200	20,550 1,200	1,800 1,000	2,800
3	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	31,990 5,500	28,180 2,200	3,810 3,300	7,110
4	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	37,740 9,000	31,990 3,400	5,750 5,600	11,350
5	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	42,520 11,000	37,740 4,600	4,780 6,400	11,180
6	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	44,160 14,000	42,520 6,000	1,640 8,000	9,640
7	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	44,160 17,000	43,820 12,200	340 4,800	5,140
8	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	47,500 20,000	47,440 15,000	60 5,000	5,060
9	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	50,000 30,000	- -	- -	- -

บัญชีเปรียบเทียบเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของอัยการกับตุลาการ บัญชี 3 ปี

ชั้น	รายการ	ตุลาการ	อัยการ	ตุลาการ สูงกว่าอัยการ	รวมค่าตอบแทน ที่สูงกว่าทั้งหมด
1	เงินเดือนต่ำสุด เงินประจำตำแหน่ง	12,700 -	12,700 -	- -	- -
2	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	28,710 5,400	26,550 3,700	2,160 1,700	3,860 มกค่าจะเปนดิ
3	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	41,630 12,100	36,660 5,400	4,970 6,700	11,670 มกค่าจะเปนดิ
4	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	49,200 18,500	41,630 7,500	7,570 11,000	18,570 มกค่าจะเปนดิ
5	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	55,400 21,400	49,200 9,700	6,200 11,700	17,900 มกค่าจะเปนดิ
6	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	57,530 26,900	55,400 12,200	2,130 14,700	16,830 มกค่าจะเปนดิ
7	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	57,530 32,700	57,530 23,870	- 8,830	8,830 มกค่าจะเปนดิ
8	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	62,000 35,000	61,790 25,000	210 10,000	10,210 มกค่าจะเปนดิ
9	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	67,000 + 45,000	- -	- -	- -

บัญชีเปรียบเทียบเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของอัยการกับตุลาการ บัญชี 4

ชั้น	รายการ	ตุลาการ	อัยการ	ตุลาการ สูงกว่าอัยการ	รวมค่าตอบแทน ที่สูงกว่าทั้งหมด
1	เงินเดือนต่ำสุด เงินประจำตำแหน่ง	14,580 -	14,580 -	- -	- -
2	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	32,970 8,300	30,480 5,900	2,490 2,400	4,890
3	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	47,810 18,000	42,090 8,300	5,720 9,700	15,420
4	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	56,460 27,400	47,810 11,200	8,650 16,200	24,850
5	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	63,540 30,700	56,460 14,300	7,080 16,400	23,480
6	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	65,980 37,700	63,540 17,800	2,440 19,900	22,340
7	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	65,980 43,000	65,980 34,060	- 8,940	8,940
8	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	69,920 45,000	70,860 35,000	-940 10,000	9,060
9	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	75,000 50,000	- -	- -	- -

บัญชีเปรียบเทียบเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของอัยการกับตุลาการ | บัญชี 5

ชั้น	รายการ	ตุลาการ	อัยการ	ตุลาการ สูงกว่าอัยการ	รวมค่าตอบแทน ที่สูงกว่าทั้งหมด
1	เงินเดือนต่ำสุด เงินประจำตำแหน่ง	22,010 -	22,010 -	- -	-
2	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	54,860 5,400	50,720 3,700	4,140 1,700	-
3	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	96,500 12,100	71,430 5,400	25,070 6,700	-
4	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	120,980 18,500	82,280 7,500	38,700 11,000	-
5	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	137,300 21,400	97,910 9,700	39,390 11,700	-
6	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	137,300 26,900	100,040 12,200	27,260 14,700	-
7	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	138,200 32,700	120,980 23,870	17,220 9,830	-
8	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	139,100 35,000	137,300 23,000	1,800 12,000	-
9	เงินเดือนสูงสุด เงินประจำตำแหน่ง	140,000 45,000	- -	- -	-

บทสรุป

จากการที่อัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของตุลาการสูงกว่าอัยการมากเช่นนี้ ทั้งที่บัญชีอัตราเงินเดือนของอัยการนั้น เทียบเคียงกับของตุลาการมาโดยตลอด ที่มาและการเข้าสู่ตำแหน่งอัยการและตุลาการก็เป็นอย่างเดียวกัน อำนาจหน้าที่ก็คล้ายคลึงกันสามารถเทียบเคียงกันได้ และโดยเฉพาะอัยการนั้น กล่าวได้ว่าเป็นมือกฎหมายของรัฐบาลที่คานอำนาจฝ่ายตุลาการมาตลอด ดังนั้น สิ่งที่เหมาะสมกันเช่นนี้ จึงควรหรือไม่ที่จะได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกัน

หากปล่อยให้ค่าตอบแทนของข้าราชการทั้งสองประเภทมีความแตกต่างกันเช่นนี้อยู่ต่อไป จะทำให้ปัญหาสมองไหลจากสำนักงานอัยการสูงสุด ไปยังกระทรวงยุติธรรมทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เพราะอัยการส่วนใหญ่จะคิดถึงแต่เรื่องไปสอบเป็นตุลาการเท่านั้น ต่อไปในภายหน้าอาจกล่าวได้ว่า อัยการคือผู้ที่สอบผู้พิพากษาไม่ได้ ซึ่งนับเป็นความขมขื่นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่มีได้ไปสอบ ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีอยู่เป็นจำนวนมากที่มีความสามารถที่จะสอบเป็นตุลาการได้ รวมทั้งผู้ที่เคยสอบตุลาการได้แล้ว แต่ได้สละสิทธิมาเป็นอัยการด้วย เพราะใจรักที่จะเป็นอัยการซึ่งปรากฏอยู่เสมอ

ดังนั้น จึงถึงเวลาแล้วหรือยังที่ข้าราชการอัยการทั่วประเทศ จะร่วมมือร่วมใจเพื่อศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของทนายแผ่นดิน ซึ่งเป็นผู้อำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน เป็นผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ของแผ่นดิน ที่อยู่เคียงคู่กับรัฐบาลมาทุกยุคทุกสมัยตลอดมา

พิมพ์ที่ บริษัท ศิวสัมพันธ์การพิมพ์ จำกัด

๓๕๔/๒๑ ถนนจรัลสนิทวงศ์ แขวงสี่ บางกอกน้อย กทม. ๑๐๗๖๐ โทร. ๕๓๓-๖๖๖๖๑
๕๓๓-๕๕๓๕

KU
124
05691

พิมพ์ที่ บริษัท ศรีสุมปิดการพิมพ์ จำกัด

๓๕๕/๒๑ ถนนจารุวัตสินทวงศ์ แขวงฮี บางกอกน้อย กทม. ๑๐๓๖๐ โทร. ๕๓๓-๒๒๒๐๓
๕๓๓-๕๙๓๕

